

TRUDY VAN WIJK

Geef niet mee!

EEN BIOGRAFIE VAN
Ellen Warmond

Inkijkexemplaar

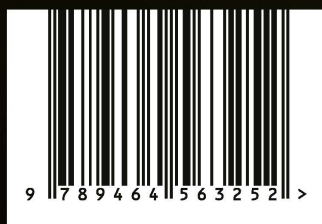
In de naoorlogse jaren was Ellen Warmond (1930-2011) een geliefde dichter. Vanaf haar debuut *Proeftuin* (1953) wist ze haar soms duistere wereldbeeld te vertolken in toegankelijke en vaak geestige gedichten. Ze was een bijzondere stem in de literaire wereld, maar geen heel luide stem: ze was behalve terughoudend en introvert bovendien hoogst eigenzinnig

Geef niet mee! vertelt haar levensverhaal. Van een subtiel maar onmiskenbaar door de oorlog getekende jeugd in Rotterdam, een al snel gekortwiekte carrière als balletdanseres tot een dichter die haar zoektocht naar vriendschap en identiteit herkenbaar vormgaf. De laatste jaren duikt de poëzie van Ellen Warmond steeds vaker op bij jongere schrijvers en dichters. Haar rol in de Nederlandse poëzie is groter dan ooit.

Trudy van Wijk (1951-2020) was letterkundige en kenner van het werk van Ellen Warmond. Ze promoveerde in 2003 op haar werk: *De huid vanzelfsprekend bewonen. Over literair-existentialisme en mystiek bij Ellen Warmond* en schreef ook over Ida Gerhardt. Ze ontdekte de correspondentie met Simon Carmiggelt, die in 2021 werd uitgegeven (*Lief Museum*).

Over *Lief Museum*:

‘Geestige brieven, ze deden duidelijk hun best elkaar aan het lachen te maken.’ – NRC HANDELSBLAD ★★★★★

GEEF NIET MEE!

Inkijkexemplaar

Trudy van Wijk

Geef niet mee!

EEN BIOGRAFIE VAN ELLEN WARMOND

Inkijkexemplaar

Deze uitgave kwam tot stand mede dankzij financiële steun van
Hendrik Mullerfonds en het Jaap Harten Fonds

Ontwerp omslag Bart van den Tooren
Afbeelding omslag Archief Ellen Warmond
Ontwerp binnenwerk Zeno Carpentier Alting

ISBN 9789464563252

e-ISBN 9789464563269

NUR 304

© 2024 erven Trudy van Wijk, p/a Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

© 2024 Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in
enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën,
opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen
te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt
verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

Inkijkexemplaar

Advies

Geef niet mee maar heers
verweer je tegen de stilte
de kou de stilstand de leegte

geef niet mee verbreek
het woord dat de dood bezegelt
ontken de zwarte kern

gons van ongeloof ontvonk
van tastbaar leven
vloek ja tegen het vroomste nee

verdoof niet geef je niet over
geef niet mee.

(uit: *Het struisvogelreservaat*, 1963)

Voor Eveline Witjas en Anne-Marie Hoogendam

Inkijkexemplaar

Inhoud

Proloog	II
1 Rotterdam 1918-1940	13
2 Jungle voor beginners. Rotterdam/Putten 1940-1945	39
3 Rotterdam 1945-1950	69
4 Het gedicht als machteloos tegenwicht	89
5 Anna Blaman (1)	113
6 Neem je hand weg van je ogen	127
7 Nieuw werk en anatomische beschouwingen	145
8 Weerszij van een wereld	161
9 <i>Gard Sivik</i> : revolte als vrijetijdsbesteding	175
10 Anna Blaman (2) Paspoort voor niemandsland	189
11 Over Ménière en een protestverloving in Pulchri	207
12 Een nieuwe liefde	221
13 Uitzicht op inzicht	235
14 Bergen en dalen	257
15 Afscheid	273
Dank en verantwoording	285
Noten	287
Bibliografie Ellen Warmond	309
Register	311

Proloog

Rotterdam 1942, 1e Middellandstraat. Een sprietig meisje trekt de voordeur van 82b achter zich dicht. In haar schooltas zitten een paar mooie bruine laarzen. Doelgericht stapt ze voort in de nevelige stilte van de late middag. Ze wil dansen, ook al mag dat niet van thuis. Van schrijven houdt ze ook, dat doet ze al vanaf haar tiende. Daar heeft ze geen toestemming voor nodig. Onderweg naar school neemt ze altijd een opschrijfboekje mee om invallen te noteren. Zo dichtte ze eens, geïnspireerd door een ballerina die *De stervende zwaan* danste:

staande op één been
zonk zij ineem

Haar vader, gesteld op decorum, ziet zijn dochter liever niet met blote benen halfnaakt op de planken te kijk staan. Ze zou nog eens in de goot eindigen. Haar moeder, praktisch en nuchter, vindt al dat springen en rennen ongezond. Bovendien verdien je er niets mee. Ze begrijpen niet dat dansen een kunst is, een roeping.

Ze versnelt haar pas. In een tweedehandswinkeltje verkoopt ze haar laarzen voor twintig gulden. Veel te weinig, dat weet ze ook wel, maar er is nu geen tijd om daar lang bij stil te staan. Het begint al te schemeren. Ze rent naar de singel, waar het vreemd naar herfst en naar bos ruikt.

‘Dansschool Staluse Pera’, staat er op het bord. Dit zou een beslissend moment in haar leven worden, herinnerde ze zich later. Ze belt aan. In de deuropening verschijnt de danseres: gehuld in een kleurrijk gewaad, haar felle, levendige ogen met houtskool omrand. Precies zoals ze zich een kunstenaars had voorgesteld. Terwijl ze haar voor een spiegelwand plaatst, roept Staluse Pera met een van emotie trillende stem: ‘Wat een materiaal! De kunst! De kunst is alles. Onthoud dat goed. Alles en álles!’ Ze ziet meteen dat dit kind thuis stikt in die muffe, burgerlijke omgeving, waar ze niets begrijpen van wat de kunstenaar wil uitdragen aan de mensheid. Laat staan dat ze weten dat Kunst een Roeping is.

Eindelijk iemand die het begrijpt, denkt het kind. Ze ziet de affiches al voor zich. Haar naam in steeds grotere letters.

Nelly van Yperen, twaalf jaar oud, werd later inderdaad bekend. Niet als danseres, maar als de schrijfster Ellen Warmond.¹